
KRÓNIKA

MAJTÉNYI MIHÁLY SÍREMLÉ-
KÉNEK LELEPLEZÉSE.* Kevés híján
33 éve, hogy négyen — közöt-
tük Majtényi Mihály is — útra kel-
tek Szabadkáról, hogy reggeltől estig
döcögve Újvidékre érkezzenek, s lapot
indítsanak magyar nyelven, a még
nem is messze dúló háború vérzivata-
ros végnapjaiban. S valamivel több
mint három esztendeje, hogy szomorú
szívvel az olvasó tudatára adtuk: 73
éves korában, hosszú betegeskedés
után elhunyt nagy írónk, publicistánk,
a *Magyar Szó* egyik alapítója.

Őt évtizeden át volt szeretett Mi-
hály bátyánk, hogy csak hírlapírói
erényeit méltassuk, a színes írásnak,
tárcának, életképnek, riportnak ava-
tott és követendő mestere, akinek pél-
dáját mégsem lehetett követni, egyszé-
rűn azért, mert megismételhetetlen:
olyan lelkesen és buzdítóan, olyan
színesen és elevenen, olyan derűlátóan
és emberhez fordulón senki sem tud-
ta, tudja megközelíteni és életre kel-
teni a hétköznapi „kis témákat”: a
fecskék érkezését és távozását, a szí-
varozás örömeit, a parkban üldögélő,
elmerengő nyugdíjast, a szerszámjával
babráló mesterembert, a kerges tenye-
rét nézegető melóst. Ki tudja, milyen
csodás hímporral hintette be a jelen-
téktelelenné tűnő szürke dolgokat is,
hogy azok azonnál megcsillantak,
fontosak lettek.

Akár közvetlenül élőszóban, a Fo-
rum-klubban, a gőzölgő kávé mellett,
akár írásban egy-egy futó alkalomból,
vagy az előrehaladást jelző mérföld-

kövek ürügyén, mindig felvillanyozva
szólt az újságírásról, a *Magyar Szó*-
ról, amelynek születésénél ő is ott bá-
báskodott. Érthető hát, hogy serény
krónikása volt lapja jubileumainak. A
10. évfordulón így emlékezett: „Elin-
dultunk meghódítani a magyar szíve-
ket is ezen a tájon.” A 15 éves Ma-
gyar Szót így köszöntötte: „Fegyver
most a betű, mert ki kell gyomlálni
a lelkekből sok minden régit, és újat
kell mondani, új fogalmakra kell
megtanítani a népet, hogy aztán szebb
és jobb legyen az élet ezen a tájon,
ahol annyi testvérvér folyt.” A 20. ju-
bileum alkalmából vallotta: „Tanítani
akartunk, amikor még mindannyian
erősen tanulásra szorultunk, de mégis
az ólombetűnek első megmozdulása
volt az a vajdasági tájon a magyar
olvasó felé.” A 25. évfordulón pedig
szerényen megjegyezte: „Oszatlan ré-
szévé váltunk az életnek.” Ami úgy
is igaz, hogy Majtényi Mihály neve
elválaszthatatlanul egybeforrt a jugo-
szláviai magyar újságírással mint an-
nak egyik nagy alakjáé, ami arra kö-
telez bennünket, hogy emléket őrizzük,
érdemeit felidézzük, s kegyeletünket
lerójuk iránta e szerény ünnepségen,
sírkövének avatásán is.

VUKOVICS Géza

NEMZETKÖZI SZLAVISTA
KONGRESSZUS BELGRÁDBAN ÉS
ÚJVIDÉKEN. A belgrádi nemzetközi
szlavista központ szervezésében Bel-
grádban, Újvidéken és részben Tršićben
szlavista kongresszust tartottak. A
megvitatásra kerülő kérdéseket két na-

Elhangzott Majtényi Mihály síremlékének
avatásán, Újvidéken, 1977. szeptember 19-én.

gyobb csoportba osztották. A szerbhorvát nyelv grammatikájának tipológiai jellegzetességei képezték az egyik kérdéskört, a szerb regény helye és szerepe az európai illetve a világirodalomban téma pedig a másikat. Az ötnapos tanácskozáson 19 európai és amerikai ország 87 nyelvtudósa és irodalomtörténésze vett részt. A belgrádi *Borba* tudósítása szerint a lingvisztikai tárgyú referátumok közül a legnagyobb érdeklődést magyarországi nyelvész, dr. Hadrovics László előadása keltette, aki a szerbhorvát nyelv idegen szavainak szintetikus adaptációjáról értekezett, míg az irodalomtörténészek tanácskozása számos nagyon izgalmas referátumot eredményezett: Haralampije Polenakovic szkopjei, dr. Sante Gragotti olasz és dr. Jovan Deretic belgrádi tanár dolgozatát emeli ki a lap.

PEDAGÓGUSDÍJAK VAJDASÁGBAN. Annak emlékére, hogy 1943-ban Szerémség felszabadított területén, Miškovići községben, az új alapokra helyezett nevelőmunka feladatairól első ízben tanácskoztak az akkori partizántanítók, a Tartományi Képviselőház három évvel ezelőtt díjat alapított. A Partizántanító-díjban tartományunk legkiválóbb tanügyi dolgozói és pedagógiai intézményei részesültek: Burbulov Katica, a kuštilji Kariolan Boban Általános Iskola tanítónője, Birvalszki Piroaska, a zombori Testvériség-Egység Általános Iskola tanárnője, Boldocki József, az újvidéki községközi pedagógiai intézet tanácsosa, Slobodan Vučković, a Sremska Mitrovica-i községközi pedagógiai intézet igazgatója, Veljko Marinović, a becei Sever Đurkiš Általános Iskola igazgatója, Stevan Pruginić, a perlezi Đura Jakšić Általános Iskola igazgatója, Farkas Géza, a zentai iskoláskor előtti és általános iskolai központ igazgatója, Fodor György, a padéi

Szervó Mihály Általános Iskola tanára, továbbá az intézmények közül a verbászi Boško Buha Óvoda és Napközi, a kanizsai Poletarac Óvoda és Napközi, a beocsini Jovan Grčić-Milenko Általános Iskola, az újvidéki Kosta Trifković Általános Iskola, a szabadkai Ivan Milutinović Általános Iskola és a zombori Žarko Zrenjanin Pedagógiai Akadémia.

A STERIJA JÁTEKOK KRLEŽA JEGYÉBEN. Az országos színházi fesztivál, a Sterija Játékok szervezői e rendezvény több mint két évtizedes múltja során mindig arra törekedtek, hogy a legjobb hazai szövegek alapján készült előadások szemléljét — hacsak lehetett — drámairodalmunk valamelyik kimagasló egyéniségének jegyében tartsák meg. Azonban a múltban volt már Cankar- vagy Borislav Stanković-évforduló e szerzők művei nélkül is, sőt akadtak részben tematikus fesztiválok elenyésző számú olyan produkcióval, amelyek beleillettek a meghirdetett koncepcióba. A hasonló esetek elkerülése végett a Sterija Játékok az idén már a színházi évad kezdetén bejelentette, hogy az 1978 áprilisában sorra kerülő szemlét a jugoszláv drámairodalom minden idők legnagyobb drámaíró-egységének, a jövőre 85. életévét betöltő Miroslav Krleža műveinek jegyében kívánja megtartani. Ez a bejelentés valójában felhívás is színházainkhoz, hogy lehetőségeikhez mérten minél több Krleža-darabot tűzzenek műsorra, hogy ezáltal a fesztiválnak is egy, az írórt méltón reprezentáló Krleža-blokkja legyen. Vladimir Stamenković művészeti igazgató és a benevezett előadások fő szelektora még arról is biztosította a színházakat, hogy, ha minden szempontból kiváló darabok születnek Krleža szövegeiből, hajlandók lesznek növelni a Játékokon szereplő együttesek számát is. A Játékok bejelentése

nyilván nemcsak szép gesztus neves drámaírónk felé, hanem komoly ösztönzés is színházainknak, amelyek, s ezt is mondjuk el, eddig sem zárkóztak el Krležától, sőt az utóbbi években az ő művei nélkül elképzelhetetlen lett volna bármelyik színházunk repertoárja.

Folynak az előkészületek a Játékokkal egyidejűleg megtartandó nemzetközi színművészeti szimpózium, valamint a hagyományos díszlet- és jelmezterv-kiállítás megrendezésére és a színművészeti akadémiák növendékeinek találkozója is.

VICSEK KISFILMJE NEW YORKBAN. A Tartományi Művelődési Öngazgatási Érdekközösség javaslata szerint a jövő év elején megtartandó New York-i jugoszláv filmnapokon tartományunkat három kisfilm képviselné: Vicsek Károly itthon és több külföldi országban is nagy sikert aratott Kubikosok című dokumentumfilmje, valamint Borislav Šajtinac Az élet forrása és Zoran Jovanović Zászlók című rajzfilmje. A bizottság megvitatta a belgrádi rövidfilm-fesztivál alapszabályzatát is, s figyelmet érdemel az előszűrés újbóli bevezetésére vonatkozó javaslata. Kiderült ugyanis, hogy a selejtezés néhány évvel ezelőtti megszüntetése óta a fesztivál színvonala csökkent, s a közönség érdeklődése is mérsékeltebb lett.

Még egy filmhírről számolhatunk be: az Újvidéki Televízió oktatóműsorának szerkesztőségében Szeles Károly félórás animációs filmet készít Hogyan védjük meg az emberi környezetet címmel. A címben jelölt témához Szeles a karikaturista és a szatirikus szemével közelít. A film egyetlen szereplője Dragoljub Milosavljević Gula, a Belgrádi Nemzeti Színház színésze, operatőr: Póth Imre.

A KANIZSAI IRÓTÁBOR MUNKÁJÁBÓL. A fennállásának negyed évszázadát ünneplő kanizsai író-tábor ötnapos munkájából elsősorban azt a tanácskozást kell kiemelni, amelyen az írók és kiadók anyagi és jogi kapcsolatait rendező öngazgatási megegyezés-tervezetet vitatták meg. Az érdeklődést is fokozta, hogy a Vajdasági Íróegyesület csupán téziseket juttatott el az írókhoz, és nem kész, elfogadásra máris alkalmas megegyezés-tervezetet. Az említett dokumentum lényege: még inkább demokratizálni a viszonyt alkotó és kiadó között, olyképpen, hogy tovább kell társadalmasítani a kiadói tervek meghozatalán túl a könyv sorsának egyengetését is. Az íróknak, mint azt Fehér Kálmán is elmondta, nemcsak az a feladata, hogy kéziratot helyezzen a kiadó asztalára, hanem hogy igazi öngazgatási partnerként részt vállaljon a kiadó összes termelési-gazdálkodási gondjából is. Többen szóltak arról, hogy a nemzetiségi könyvkiadás elsősorban nem gazdálkodási tevékenység, tehát egzisztenciája is csak a társadalom hathatós támogatásával képzelhető el továbbra is, amit azért volt fontos hangsúlyozni, mert a tervezet sok esetben a Szerbiai Íróegyesület gyakorlatából vett példát, holott tudvalevő, a soknemzetiségű Vajdaság könyvkiadását más szempontok alapján kell megítélni.

A kiadók és írók, valamint az egyelőre csak ritkán emlegetett művelődési érdekközösség között megkötésre váró öngazgatási megegyezés vitája végül leszűrte azt a tapasztalatot, hogy tartományunk könyvkiadását összetett termelési és gazdasági viszonyok befolyásolják, ezért tényezőit ismernie kell mindazoknak, akik szerzői jogaik érvényesítése céljából öngazgatási megegyezést kívánnak kötni. Az is vitán felül áll, hogy semmilyen gazdasági törvényszerűségek sem indokol-

hatnák könyvkiadásunk esetleges visszsaesését.

A kanizsai rendezvény keretében tartott értekezletet folyóiratunk Szerkesztő Tanácsa, azzal a szándékkal, hogy munkájába bevonja az ott táborozó írókat és részben az olvasókat is. Szerkesztőségünknek az az elképzelése, hogy a jövő évi munkatervét szélesebb körben is megvitassa, sikerrel járt, hiszen a tanácsülésen mintegy 50 író (köztük az írótábor külföldi vendégei is) vett részt. A várakozásnak megfelelően sok hasznos sugallatot kaptunk további munkánkhoz.

A 25. kanizsai írótáborozásnak ezúttal is szerves része volt az író—olvasó találkozók egész sora. Kanizsa mellett Orom, Oromhegyes, Horgos, Martonos, Kispac és Adorján fogadta az írókat.

A MODERN SZLOVÁK MŰVÉSZET KIÁLLÍTÁSA ÚJVIDÉKEN. A csehszlovák—jugoszláv kulturális egyezmény keretében, valamint a pozsonyi Szlovák Nemzeti Galéria és az újvidéki Matica srpska Képtár sokéves sikeres együttműködése eredményeképpen került sor arra a kivételesen izgalmas kiállításra, amely a modern szlovák művészet címen mutatja be a szlovákiai festészet, szobrászat és iparművészet közelmúltját és jelenét. A nagyszabású kiállítás Zuzana Pintarová pozsonyi kusztosz elképzelését tükrözi. Az újvidéki közönségnek 33 festő, 27 képzőművész és 20 iparművész, mintegy 130 alkotással mutatkozott be. A pozsonyi és újvidéki képtár együttműködésének következő jelentősebb vállalkozása a szlovák grafikusok újvidéki, illetve a vajdasági festőművészek pozsonyi kiállítása lesz.